

Ynglende fugle i Porsemosen 2018

Med forslag til naturpleje

Rapport til Egedal og Høje-Taastrup kommuner fra Orbicon A/S

Rekvirenter	Egedal Kommune: Rikke Storm-Ringström Høje-Taastrup Kommune: Henriette Voigt
Rådgiver	Orbicon A/S, Linnés Allé 2, 2630 Taastrup
Projektnummer	3621600116 & 3621600117
Projektleder	Erik Mandrup Jacobsen
Kvalitetssikring	Cecilie Hansen
Revisions nr.	01
Godkendt af	Lea Bjerre Schmidt
Forsidefoto	Anne Blotting
Udgivet	09-07-2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Forord	4
2.1 Beliggenhed m.m.....	5
2.2 Porsemosens natur.....	7
2. Metode	12
3. Resultater 2018	13
2.3 Lappedykkere	14
4.3 Hejrer, svaner, ænder og gæs.....	16
4.4 Rovfugle.....	18
4.5 Vandhøns	19
4.6 Vedefugle.....	20
4.7 Spurvefugle.....	22
4.8 Andre ynglefugle 2018.....	27
4.9 Bemærkelsesværdige observationer i 2018.....	28
4. Konklusioner 2018	29
Referencer	31

1. FORORD

Egedal og Høje-Taastrup Kommuner fik i foråret og sommeren 2018 foretaget en optælling af ynglende fugle i Porsemosen vest for København.

Porsemosen er et betydningsfuldt kerneområde for dyr og planter og er desuden et vigtigt landskabeligt forbindelsesled til andre af regionens grønne områder.

Fugletællingerne i Porsemosen har en lang historie. Tællingerne blev i perioden 1981-1989 varetaget af Hovedstadsrådet. Mellem 1989 og 2006 blev naturovervågningen i Porsemosen fulgt op i regi af Københavns Amt, og siden 2007 har overvågningen været udført som et tværkommunalt samarbejde mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner.

Når der foretages regelmæssige optællinger af ynglende fugle i Porsemosen, skyldes det bl.a., at mosen er fredet af hensyn til bl.a. dens fugleliv. Tællingerne er med til at vise, om Porsemosen fortsat lever op til intentionerne i fredningen, der bl.a. betyder, at områdets biologiske og landskabelige værdier skal beskyttes og forbedres.

Fugletællingerne vil desuden kunne indgå i en eventuel plejeplan for Porsemosen.

Formålet med årets tællinger har været: 1) at give en aktuel status for Porsemosens ynglefugle samt 2) at sammenholde denne med eventuelle ændringer i vegetationsforhold, arealudnyttelse m.m.

Feltarbejdet i Porsemosen er også i 2018 udført af rapportens forfatter, idet undersøgelsen, i lighed med tidligere år, er suppleret med relevante oplysninger fra andre kilder, herunder især dofbasen.dk.

Udsigt over Porsemosen fra Kroppedal mod Ledøje Kirke.

2.1 Beliggenhed m.m.

Porsemosen ligger ca. 15 kilometer vest for København i Egedal og Høje-Taastrup Kommuner i et område med mange andre fredede småmoser.

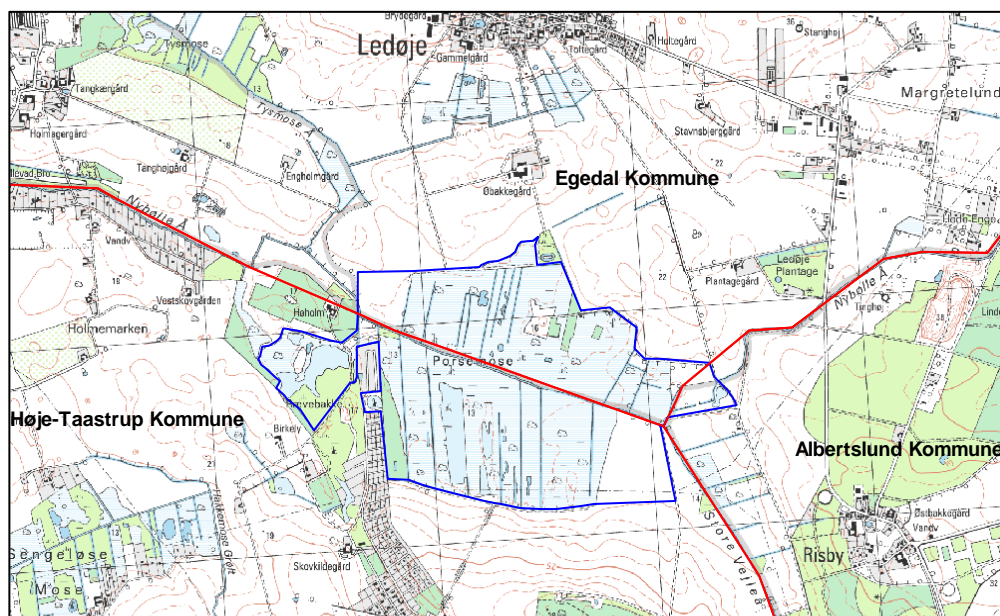
Porsemosen er en tilgroet tørvemose der ligger i en stor, åben sænkning i landskabet, hovedsageligt omkranset af dyrkede marker. Mod vest ligger vådområdet "Høholmsøen", der er adskilt fra Porsemosen af et kolonihaveområde (Figur 1 og 2).

Med et areal på ca. 100 ha udgør Porsemosen en fjerdedel af det samlede fredede moseområde på i alt 405 ha. Dette område strækker sig fra Roskildevej i syd langs Store Vejleå og fortsætter nord for landsbyerne Vridsløsemagle og Sengeløse i en bue vestpå i Porsemosen, Sengeløse Mose og Vasby Mose.

Porsemosen er dermed forbundet med Habitatområdet Vasby- og Sengeløse Moser og har, via Nybølle og Hove Å, forbindelse til Gundsømagle Sø og Natura 2000 området Roskilde Fjord mod nordvest.

Mod syd er mosen via Store Vejleå og Vestskovkilen forbundet til Vallensbæk og Tranegilde Moser og videre mod øst gennem Køge Bugt Strandpark til det fredede område og Natura 2000 område Vestamager.

Kommunegrænserne gennem området defineres af Store Vejleå og Nybølle Å, idet den sidstnævnte deler mosen i en nordlig del, der ligger i Egedal Kommune og en sydlig del, der ligger i Høje-Taastrup. Et mindre areal længst mod øst ligger desuden i Albertslund Kommune (Figur 1).

Figur 1: Porsemosen med undersøgelsesområdet markeret med blå linje, Grænsen mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner følger Nybølle Å. Målestok ca. 1: 30.000.

Tidligere var mosen vanddækket og var, sammen med områdets øvrige småmoser, en del af et stort søsystem, der bestod af de nuværende moser Tysmose, Porsemosen og Sengeløse Mose. Bakken med Øbakkegård nord for mosen var tidligere en ø, som man i begyndelsen af forrige århundrede ofte måtte sejle til, når de græssende kreaturer skulle tilses.

Ved tilgroning er søerne med tiden omdannet til de nuværende lavmoser.

Figur 2: Luftfoto (2017) af Porsemosen med nærmeste omgivelser. Vest for mosen ses vådområdet Høholmsøen, der også indgår i optællingsområdet.

Nybølle Å danner kommunegrænse mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner.

Fredning m.m.

Danmarks Naturfredningsforening rejste allerede i 1964-65 en fredningssag for Porsemosen for at "sikre mosernes betydning som grønne områder i forbindelse med fremtidig byudvikling omkring de radiære trafikforbindelser fra København mod vest". Mosen blev omfattet af tre enslydende kendelser afsagt af Overfredningsnævnet den 28. juni 1968.

I maj 2009 forelå en ny fredningskendelse fra Naturklagenævnet vedrørende fredning af Porsemosen. Fredningens formål er at "beskytte og forbedre de biologiske og landskabelige værdier i området " samt "skabe bedre indsyn over de fredede arealer fra de eksisterende veje."

Der har gennem tiden været stillet forslag om naturpleje i Porsemosen, bl.a. vandsandshævning, vegetationsrydning og kreaturgræsning. Den nye fredningskendelse fra maj 2009 stiller krav om, at der udarbejdes en plejeplan, der kan tilgodese naturpleje til gavn for dyre- og plantelivet.

Foruden at være fredet er hovedparten af området omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, hvoraf det bl.a. fremgår, at tilstanden af disse arealer kun må ændres med tilladelse fra de kommunale myndigheder.

Ejerforhold

Porsemosen er fra gammel tid opdelt i en række mindre moseparceller, der for størstedelens vedkommende ejes af private. Enkelte parceller er dog i offentligt eje. Den østlige del ejes således af Miljøministeriet og hører under Vestskoven, et mindre areal ejes af Landbohøjskolen, og to parceller mod nordvest ejes af Jordlovsudvalget som en del af Øbakkegårds jorder.

2.2 Porsemosens natur

Som beskrevet er Porsemosen, som den fremstår i dag, resultatet af en gradvis tilgroning af en lavvandet sø, der tidligere har ligget i en sænkning i landskabet.

Den naturlige vegetationsudvikling ("tilgroning") samt skiftende tiders driftsformer og anden udnyttelse af mosearealet, herunder ikke mindst tørvegravning og græsning, har været med til at forme mosen, som den fremstår i dag.

Resultatet er 100 hektar med en særdeles varieret kulturpåvirket natur med åbne vandspejl, lysåbne fugtige og mere tørre enge, tør og fugtig rørskov samt tætte pilekrat, der visse steder har naturskovspræg.

Vegetation og vand

Som følge af undergrundens høje kalkindhold er Porsemosen en alkalisk mose, hvilket også afspejles i mosens flora. Blandt plantesamfundene er overgangsrigkæret, der er karakteriseret ved en høj artsdiversitet og mange tokimbladede urter.

Mod sydvest findes et lille område med ekstremrigkær, hvor der tidligere bl.a. er fundet en bestand af den på landsplan sjældne hvas avneknippe. Vegetationen præges i øvrigt af tagrør, birk, pil og el. I mosens udkant, som markering af grænser mellem de

enkelte parceller og som vildtremiser, er flere steder plantet levende hegn, ligesom der på flere af de højere partier for mange år siden er plantet birk, pil, el og nåletræer.

Som det ses på mange andre eng- og moselokalteter landet over, er også Porsemosen præget af tilgroning. Mange tidligere lysåbne områder er således nu dækket af tagrør eller høj urtevegetation. Tilgroningen er en naturlig proces, der med tiden betyder, at nogle arter forsvinder og andre kommer til.

Med en stor artsrigdom og forekomst af en række mere eller mindre sjældne arter, er Porsemosen af stor botanisk betydning. Bl.a. hvas avneknippe, spæd pindsvineknop, kødfarvet gøgeurt, rank frøstjerne og almindelig blærerod vokser i mosen. Desuden findes her en græsart som stivtoppet rørhvene, der ikke er almindelig i hovedstadsområdet. Fra de afgræssede arealer kan nævnes hjertegræs, lav tidsel, lancetbladet høgeurt, seline og kornet stenbræk.

De fleste af Porsemosens mange små og større vandsamlinger er opstået som følge af tørvegravning under og lige efter 2. Verdenskrig. Som på fredningstidspunktet findes i dag de fleste større, permanente vandarealer syd for Nybølle Å samt ved Høholmsøen vest for mosen.

Porsemosens samlede vandareal udgør ca. 10 hektar, og miljøtilstanden i mosens søer og tørvegrave vurderes generelt at være god. Den store tørvegrav længst mod sydvest er naturligt klarvandet, næringsfattig og med et lavt klorofyl-indhold. Søens gode miljøtilstand afspejles også i en veludviklet og artsrig undervandsvegetation. Også tilstedeværelsen af kransnålalger i flere af mosens tørvegrave bekræfter, at vandet er ret upåvirket af næringsstoffer.

Også Høholmsøen (5,5 hektar) vest for Porsemosen er klarvandet, rummer mange vandplanter og vurderes derfor at have en god vandkvalitet.

Tørvegrav syd for Nybølle Å. Yngleplads for bl.a. gråstrubet lappedykker, knopsvane og grågås.

Enge nord for Nybølle Å, i Egedal kommune. Yngleplads for bl.a. vibe og græshoppesanger.

Nybølle Å, der gennemstrømmer Porsemosen, er trods navnet ikke et naturligt vandløb men en kanal, som blev gravet i begyndelsen af forrige århundrede for at afvande arealerne inde i mosen, formentlig for at muliggøre tørvegravning. På mosens nord- og nordvestlige side er desuden anlagt dræningskanaler med henblik på at tørlægge landbrugsjord.

Nybølle Å har, via Hove Å og Gundsømagle Sø, sit udløb i Roskilde Fjord. I visse perioder er vandet næsten stillestående, og i tørre somre kan åen næsten tørre ud. Åen oprenses én gang om året, og den oprensede grøde placeres i en 3-4 meter bred zone langs åen.

Især sidst på vinteren og om foråret er større arealer ofte oversvømmede, og det kan da være vanskeligt at færdes langs Nybølle Å. I løbet af sommeren falder vandstanden gradvist, og i juli/august vil rørsumpen ofte være udtørret mange steder.

Dyreliv

En del trækfugle raster forår og efterår i mosen, men det er især for ynglefugle, at mosen er af betydning. Der findes ca. 60 sikkert eller muligt ynglende fuglearter i mosen, heriblandt flere mere eller mindre sjældne karakterarter for vådområder: gråstrubet lappedykker, rødbrum, rørhøg, grågås, vandrikse, bynkefugl, sivsanger, græshoppesanger samt muligvis pungmejse.

Jvf. dofbasen.dk, lokalrapporter m.m. er der i årenes løb set mange mere eller mindre sjældne fuglearter i Porsemosen.

Bl.a. kan nævnes: sølvhejre, hedehøg, steppehøg, havørn, fiskeørn, lærkefalk, aftenfalk, vandrefalk, sort glente, steppehøg, sortterne, sneugle, mosehornugle, isfugl, trane, plettet rørvagtel, tredækker, natravn, ringdrossel, rødstrubet piber, skægmejse, rosenbrystet tornskade, drosselrørsanger, flodsanger og savisanger. Også pungmejsen, der stadig ses i mosen, er en særdeles sjælden ynglefugl herhjemme.

I juli 2018 var der i alt blevet indrapporteret 182 forskellige fuglearter fra Porsemosen (www.dofbasen.dk).

Stor vandsalamander er kendt fra mosen, og som et af de få steder på egnen findes desuden en god bestand af grøn frø. Desuden er mosen et centralt ynglested for spidssnudet frø, der forekommer i meget store mængder i bl.a. tørvegravene langs med Nybølle Å. Butsnudet frø er mere sparsom, dog uden at være sjælden. Også skrubbudse og lille vandsalamander findes i området. Både stor vandsalamander og spidssnudet frø er strengt beskyttede arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV og artsfredningsbekendtgørelsen.

Mosen rummer også et rigt insektliv, og der opdages til stadighed arter, der er sjældne eller fåtallige herhjemme.

Den rødlistede ("Moderat Truet") gaffelsnudebille (*Lixus paraplecticus*), der er registreret i mosen adskillige gange de seneste år, bl.a. mindst 7 gange i 2017 og 2 gange i 2018 (per 1. juli), har eksempelvis sit hidtil eneste kendte danske levested i Porsemosen (fugleognatur.dk 2018).

Arten er snævert bundet til skærmpflanzen bredbladet mærke og kan med lidt held findes ved Nybølle Å. For flere oplysninger vedrørende Porsemosens dyre- og planteliv henvises til dofbasen.dk og fugleognatur.dk.

Vandrøllike – vokser almindeligt i mange af Porsemosens klarvandede tørvegrave.

Drift

Gennem en lang årrække var Vestskovens enge i mosens nordøstlige hjørne det eneste område med kreaturafgræsning i Porsemosen.

I 2013 blev etableret en stor sammenhængende indhegning, der foruden disse enge også omfatter en del af mosen mod øst syd for Nybølle Å, hele det tidligere opdyrkede areal mod sydøst samt en del af engene i Store Vejleådalens øst for selve mosen.

På enkelte af de privatejede arealer omkring de store tørvegrave mod syd har i en årrække været fårehold, og der foretages desuden lidt jagtrelateret naturpleje på flere af moseparcellerne.

Græsningsareal i ny indhegning fra 2013, øst for mosen og syd for Nybølle Å.

Høholmsøen vest for Porsemosen. Mange år yngleplads for rørhøg og rørdrum.

2. METODE

Fugletællingerne i Porsemosen har gennem alle årene været foretaget efter den samme metode.

Der blev i 2018 udført i alt 6 besøg i mosen jævnt fordelt i perioden marts-juni, da alle mosens fugle yngler i denne periode.

I lighed med tidligere tællinger er der også i 2018 optalt ved Høholmsøen, der ligger umiddelbart vest for Porsemosen og er i naturlig sammenhæng med denne. De fleste observationer er gjort fra stier omkring mosen samt langs Nybølle Å.

Alle fugle, der skønnedes at være lokale ynglefugle, blev registreret og deres adfærd noteret. Samtidigt registreredes ikke-ynglende fugle, der rastede eller fouragerede inden for undersøgelsesområdet. Efter den sidste optælling vurderedes antallet af ynglepar for de enkelte arter på baggrund af kriterierne beskrevet i Tabel 1.

Kriterierne er de samme, som dem, der er anvendt i forbindelse med Dansk Ornitologisk Forenings ynglefugleregistreringer i Atlas III projektet.

Tabel 1: Kriterier for sikre, sandsynlige og mulige ynglefund i Porsemosen.

	Sikker	Sandsynlig	Mulig
Gamle fugle bærer ekskremmentsække	•		
Gamle fugle med føde	•		
Ruger/flyver til/fra rede	•		
Udflyjne unger/ungeførende	•		
Unge(r) i rede	•		
Parringsadfærd		•	
Redebyggende fugle		•	
Territoriehævdende		•	
Tydelig afledningsadfærd		•	
Ængstelige/urolige fugle		•	
Syngende fugle, flere gange, mindst en uge imellem		•	
Syngende fugl, hørt én gang på egnet ynglelokalitet			•
Rastende / fouragerende på egnet ynglelokalitet*			•

Antallet af ynglepar er efterfølgende opgjort som et interval, hvor de sikre og sandsynlige ynglepar lægges sammen som minimumsantallet, og summen af sikre, sandsynlige og mulige ynglepar udgør maksimumstallet, dvs.:

- Mindste antal ynglepar = sikre + sandsynlige.
- Største antal ynglepar = sikre + sandsynlige + mulige.

De enkelte dages observationer og en samlet vurdering af årets ynglebestand for de enkelte arter er indtastet i DOF-basen (www.dofbasen.dk) for lokalitet nr. 171142 Porsemosen (Høje Taastrup / Egedal).

Da der ikke i de tidlige overvågningsår er skelnet mellem Porsemosen og Høholmsøen, omfatter den samlede bestandsvurdering hele Porsemosområdet under ét.

3. RESULTATER 2018

Resultatet fra årets fugletællinger er sammenfattet i Tabel 2, idet tallene er månedens maks-tal, dvs. det højeste antal registrerede fugle i hver af ynglesæsonens 4 måneder. Tal fra de enkelte optællinger samt oplysninger om fuglenes adfærd m.m. kan findes i dofbasen.dk under Porsemosen (Høje-Taastrup/Egedal).

Antallet af ynglepar de år, hvor tællingerne er gennemført i regi af Høje-Taastrup og Egedal kommuner, er sammenfattet i Tabel 3. Øvrige år er vist i bilag 3. Desuden er alle observationer fra Porsemoseområdet, der er indtastet i dofbasen.dk i 2018 til og med 2. juli 2018, sammenfattet i Bilag 1. Udbredelseskort for udvalgte arter er vist i Bilag 2.

Tabel 2: Antal fugle af udvalgte arter i Porsemosen i marts-juni 2018. Tallene er maks-tal, dvs. det højeste antal fugle registreret på en tælling i den pågældende måned. Kun formodede ynglefugle i mosen eller de nærmeste omgivelser er medtaget i tabellen.

	Marts	April	Maj	Juni
Lille Lappedykker			1	
Gråstrubet Lappedykker		3	2	
Rørdrum	1	2	1	
Knopsvane		2	6	
Grågås		46	50	
Gråand		6	6	
Rørhøg	1	4	2	2
Musvåge		10	1	1
Vandrikse		10	2	
Blishøne		2	2	
Vibe		2	5	
Gøg			4	2
Sanglærke		5	5	
Nattergal			12	5
Rødrygget tornskade			2	
Rødstjert		1	3	
Sjagger		40		
Sangdrossel		3	2	
Græshoppesanger			2	
Sivsanger		5	7	
Kærsanger				3
Rørsanger			8	2
Halemejse			2	
Pungmejse			2	
Ravn		2		
Rørspurv		10	8	2

Tabel 3: Ynglende fugle i Porsemosen 2007-2018, dvs. i regi af Høje-Taastrup og Egedal kommuner.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Toppet lappedykker	0-1	0-1	1-2	1	0-1	0-1	0	0	0	0	0	0
Lille lappedykker	0-1	0	1	1	0	0-1	1	0-1	0-1	0	0-1	0-1
Gråstrubet lappedykker	3	1-2	0-1	2-3	2-3	2-3	3-4	2	2-3	3	2-3	2
Rørdrum		0-1	0-1	0-1	1	1	1	1-2	2	2	2	1
Knopsvane	2	1	1	1-2	2	3	2	1	1-2	3	2	3
Grågås	6-8	7-8	5	6	14-16	10-12	12-15	10-12	11-15	15	10-12	25
Gravand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gråand	16-20	17-23	15-18	10-15	10-15	10-12	12-15	6-10	9-12	10-12	8-10	10-12
Taffeland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0-1	0	0
Troldand	0	0	0-1	0-1	0-1	0-1	0	0-1	0-1	0-1	0	0
Rørhøg	1	1	1	1	1-2	1-2	2	2	2	2	2	1
Musvåge						1	2	1	2	2	2	1
Vandrikse	10-12	10-12	8-10	7-9	5-7	9-12	10-12	9-14	12-16	8-10	6-8	8-10
Grønbenet rørhøne	8-10	6-8	5-7	5-7	4-5	4-6	3-5	0-2	2	2	2-3	0
Blishøne	16-20	14-18	12-15	10-12	12-15	12-15	12-15	10-12	10-12	10-15	10-12	10-15
Vibe	1	1-2	1	5-7	3-4	4	3-4	3-4	5-6	5-6	3-4	3
Dobbeltbekkasin	0	0	1	0-1	0	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0	0
Rødben	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Engpiber	0	0	1	0	1	1	1	0-1	0-1	1	0-1	0
Rødrygget tornskade	0	1-2	1-2	1	1	0-1	0-1	0	0-1	1	0-1	0-1
Nattergal	35-40	30-35	32-37	25-30	12-15	14-20	16-20	12-15	12-15	12-15	18-22	12-15
Bynkefugl	0	0-1	0-1	0	1	1	1-2	1	2	2-3	1	0
Græshoppesanger	2	3-4	2-3	3	2-3	2-3	2	2	1	2	2	2
Sivsanger	8-10	8-10	6-7	7-8	7-9	7-10	8-10	8-10	7-10	8-10	9-12	7-9
Kærsanger	12-15	10-13	12-15	10-15	10-12	8-10	9-12	8-10	11-15	10-12	10-12	3
Rørsanger	30-40	30-40	25-40	25-35	20-25	15-20	15-20	15-20	10-15	12-15	14-18	10-15
Pungmejse	2-3	3-4	3-4	4-5	3-4	2-3	2	2	2-3	0-1	0-1	0-1
Skægmejse	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Rørspurv	>25	>25	25-40	20-25	25-30	20-25	20-25	10-15	11-15	12-15	12-15	10-15

2.3 Lappedykkere

Lappedykkerne er tilknyttet mosens større og mindre vandsamlinger og tørvegrave. Tre arter yngler regelmæssigt.

Lille lappedykker er hovedsageligt tilknyttet de mindre vandhuller, mens gråstrubet og toppet lappedykker især yngler i de større tørvegrave syd for Nybølle Å og i Høholmsøen vest for mosen. Lappedykkerne henter deres føde ved at dykke efter fisk, insekter og deres larver, krebsdyr, plantedele m.m., hvorfor de kræver en vis klarhed i vandet.

I 2018 blev kun lille og gråstrubet lappedykker registreret i mosen.

Lille lappedykker

Ynglebestand i 2018: 0-1 ynglepar

Arten har ynglet med enkelte par gennem det meste af den periode, hvorfra der er indsamlet oplysninger, de senere år dog kun ret sporadisk. I 2018 blev arten, med enkelte registreringer af én fugl, kun registreret muligt ynglende.

Gråstrubet lappedykker

Ynglebestand i 2018: 2 ynglepar

Arten har ynglet årligt i Porsemosen i en lang årrække, idet den yngler i Porsemosens større vandsamlinger samt i Høholmsøen mod vest. I 2018 ynglede 1 par i de store tørvegrave mod syd, og endnu et par ynglede i Høholmsøen mod vest.

Gråstrubet lappedykker, her i Høholmsøen, ynglede med 2 par i 2018.

4.3 Hejrer, svaner, ænder og gæs

Eneste ynglende hejre i Porsemosen er rørdrum, der har ynglet årligt siden 2008. Rørdrummen, der er snævert tilknyttet den fugtige rørsump, ses kun yderst sjældent, men registreres let på sin pauken, som kan høres vidt omkring. Desuden ses fouragerende og rastende fiskehejrer i mosen året rundt.

Aktuelt yngler desuden 3-4 almindelige arter af svaner, ænder og gæs. Disse er afhængige af åbne vandflader, en varieret bredzone, hvor de kan anbringe deres reder, samt en vis grad af uforstyrrelse i yngletiden.

Rørdrum

Ynglebestand i 2018: 1 ynglepar

Siden 2008 er territoriehævdende (paukende) fugle hørt årligt, især syd for Nybølle Å og ved Høholmsøen. I 2018 hørtes en paukende fugl hele foråret i rørsumpen syd for Nybølle Å, men ingen fugle hørtes ved Høholmsøen. Rørdrum er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

Op til to paukende rørdrummer blev hørt, men kun 1 par ynglede i Porsemosen i 2018.

Knopsvane

Ynglebestand i 2018: 3 ynglepar

Arten yngler de fleste år i Høholmsøen, hvor et enkelt par også ynglede i 2018. Desuden ynglede et par i de store tørvegrave syd for Nybølle Å samt endnu et i en lille sø i kolonihaveområdet.

Grågås

Ynglebestand i 2018: 25 ynglepar

Arten yngler årligt i Porsemosen, men bestanden er vanskelig at bedømme, da en stor del af de grågæs, der ses i mosen om foråret, er ikke-ynglende fugle. Senere på sæsonen lever ynglefuglene skjult i den tætte vegetation. Voksne fugle med gæslinger og rugende fugle sås især i Høholmsøen og ved de store tørvegrave syd for Nybølle Å. Årets ynglebestand er den hidtil højeste registreret i Porsemosen.

Grågåsen yngler skjult i rørsumpen, øverst i en lille sø i kolonihaveområdet mellem Porsemosen og Høholmsøen. Mange ikke-ynglende grågæs opholder sig også i Porsemosen (nederst).

Gråand

Ynglebestand i 2018: 10-12 par

Arten yngler almindeligt, men bestanden er vanskelig at opgøre i den tætte vegetation. Bestanden er vurderet ud fra registreringer af ungekuld og hanner i "venteposition" i første halvdel af maj.

4.4 Rovfugle

En lang række arter af rovfugle er observeret i Porsemosen, enten fouragerende, rastende eller i forbindelse med forårets og efterårets store fugletræk, der ofte passerer over området. Kun to arter af rovfugle yngler dog regelmæssigt i selve mosen.

Rørhøg

Ynglebestand i 2018: 1 ynglepar

Rørhøgen har ynglet i mosen de fleste år siden starten af tresserne, og rastende fugle ses desuden forår og efterår. Rørhøgen er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. Mosen tiltrækker desuden særligt om foråret rørhøge, der søger føde og i en periode opholder sig i området. Nogle år ses op til 8-10 fugle i mosen i nogle dage, inden de fortsætter deres træk til ynglepladserne. Lagttagelser af territoriehævdende fugle, parringsadfærd, bytteaflevering m.m. tyder på, at et enkelt par ynglede i 2018.

Rørhøgen yngler årligt i Porsemosen – her en han. Foto: Anne Blotting.

Musvåge

Ynglebestand i 2018: 1 ynglepar

Arten yngler årligt i det omgivende agerlands småskove, levende hegn o. lign. I 2018 ynglede et enkelt par i et elletræ i selve mosen syd for Nybølle Å. Arten blev ikke eftersøgt udenfor Porsemosen men yngler givetvis også i nærområdet.

Desuden raster og fouragerer fugle fra andre ynglelokaliteter og fugle på forårs- og efterårstræk i mosen og det omkringliggende agerland.

Musvåge højt på himmelen over Porsemosen i 2018, nederst sammen med en trane.

4.5 Vandhøns

Der yngler regelmæssigt tre arter af vandhøns i Porsemosen. Foruden de nedenfor nævnte arter registreres den i Danmark ret sjældne plettet rørvagtel enkelte år, men denne har så vidt vides ikke ynglet med sikkerhed i den periode, hvorfra der er indsamlet oplysninger. I 2018 foreligger dog en enkelt registrering i dofbasen af en syngende fugl den 2.maj.

Vandrikse

Ynglebestand i 2018: 8-10 ynglepar.

Arten yngler årligt i Porsemosen, men bestanden synes at svinge noget i forhold til vandstanden i området, og det er sandsynligt, at tilgroning kan have påvirket tidligere velegnede områder for arten, der foretrækker vanddækkede sumpområder. Porsemosens udstrækning taget i betragtning er ynglebestanden også i 2018 stor, og kun få andre lokaliteter i regionen rummer en tilsvarende stor bestand.

Vandrikse – yngler almindeligt i Porsemosen. Arten høres ofte men ses kun sjældent.

Blishøne

Bestand i 2018: 10-15 ynglepar.

Arten er vanskelig at optælle præcist, idet der gøres relativt få sikre ynglefund i det svært overskuelige moseterræn, ligesom en del ikke-ynglende fugle befinder sig i området. Den nævnte ynglebestand er et skøn baseret på iagttagelser af tilstedeværende voksne fugle, tilsyneladende par, rugende fugle og iagttagelser af ungekuld.

4.6 Vadefugle

Vadefuglene er især tilknyttet de lysåbne græsningsarealer og, for vibens vedkommende, den omkringliggende agerjord. En vis tilbagegang for denne fuglegruppe i Porsemosen skal givetvis tilskrives bl.a. græsningsophør og tilgroning af tidligere lysåbne arealer. Den tidligere omtalte udvidelse af græsningsarealet med den nye indhegning mod sydøst har dog skabt nye yngle- og rastemuligheder for bl.a. viben.

Vibe

Ynglebestand i 2018: 3 par.

Viben er gået tilbage i antal på landsplan af de samme årsager, der antageligt har reduceret dens antal i Porsemosen: tilgroning, lav vandstand og en reduktion af det samlede græsningsareal. I en årrække ynglede arten primært i det omkringliggende agerland, og også de afgræssede enge mod nordøst har været en fast yngleplads for arten.

Med de nye græsningsarealer mod sydøst og øst, der omfatter tidligere dyrket agerland, opstod i 2013 nye levesteder for arten. Her ynglede i 2018 et enkelt par, desuden ynglede et par nord for mosen samt endnu et på engene i mosens nordøstlige ende.

Fugtig lavning i mosens nordøstlige ende – yngleplads for viben i 2018.

4.7 Spurvefugle

Porsemosen byder med sine udstrakte pilekrat, der visse steder næsten har karakter af urørt skov, samt rørsumpe, smålunde, levende hegn m.m. på næsten ideelle vilkår for en lang række arter af småfugle, og mange egentlige skovfuglearter forekommer med høje tætheder.

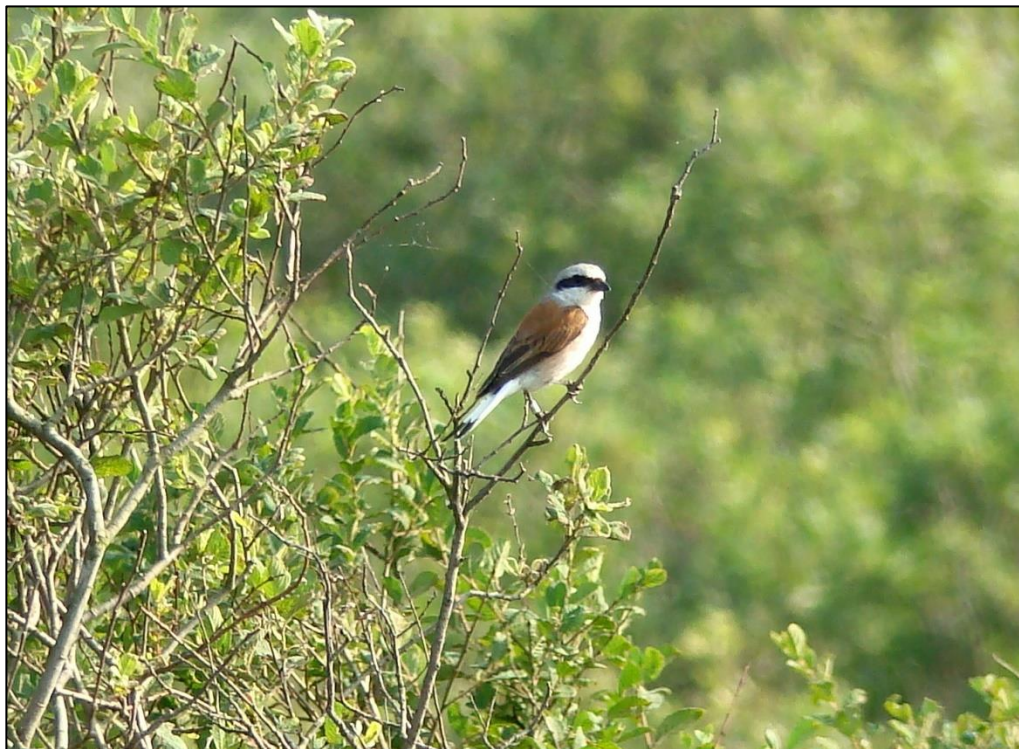
Følgende gennemgang omfatter dog kun enkelte udvalgte arter. For de resterende arter henvises til dofbasen.dk og afsnittet om "andre" ynglefugle".

Rødrygget tornskade

Bestand i 2018: 0-1 ynglepar.

Arten har ynglet ret uregelmæssigt de seneste ca. 10 år med op til 2 par (2008 og 2009). Artens foretrukne levested er de fleste år tjørnebevoksningerne på engene i mosens nordøstlige enge, hvor en han og hun også opholdte sig i maj måned 2018.

Rødrygget tornskade er omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

Rødrygget tornskade – mulig ynglefugl i Porsemosen i 2018.

Nattergal

Bestand i 2018: 12-15 ynglepar.

Arten er blandt Porsemosens karakterarter, og bestanden er høj sammenlignet med andre lokaliteter rundt om i landet, også selvom bestanden i 2018 er lavere end de seneste foregående år. Bestanden er hovedsageligt bedømt ud fra antallet af syngende hanner langs med Nybølle Å, de store tørvegrave og mosens randområder.

Nattergal – Porsemosen rummer en stor ynglebestand.

Græshoppesanger

Bestand i 2018: 2 ynglepar.

Bestanden er vurderet på baggrund af registreringer af syngende fugle på de tilgroede engarealer i områdets sydøstlige del samt engene nord for Nybølle Å. Samme metode formodes anvendt for alle årene, hvorfor tallene bør være sammenlignelige. Det skal dog bemærkes, at ikke alle syngende hanner nødvendigvis yngler.

I 2018 hørtes syngende fugle på engene mod øst, henholdsvis nord og syd for åen. Bestanden af denne forholdsvis fåtallige danske ynglefugl har alle årene været lille og har aldrig oversteget 5 ynglepar.

Sivsanger

Bestand i 2018: 7-9 ynglepar.

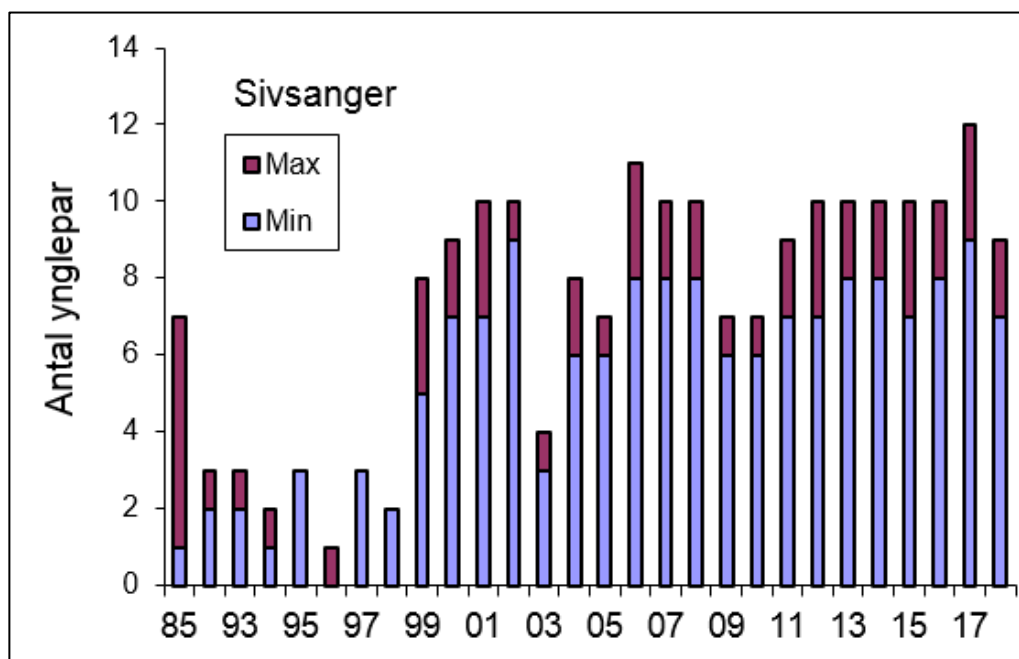
Arten var tidligere en overordentlig almindelig ynglefugl i Porsemosen, men gik markant tilbage til ca. midt halvfemserne, en udvikling der også blev set på landsplan. Den

langsigtede tilbagegang i sivsangerbestanden er et internationalt kendt fænomen, der har været tillagt tørke i Sahel-området i Afrika, hvor arten overvintrer.

Efter at være stærkt reduceret i antal i Danmark gennem en lang årrække, gik arten siden midten af 1990'erne frem igen, hvilket også sås i Porsemosen (Figur 3). Sammenlignet med de fleste andre lokaliteter af tilsvarende størrelse er bestanden høj. De anførte ynglepar er (i lighed med tidligere år) baseret på antallet af syngende hanner, hvilket i nogle tilfælde kan føre til en overvurdering af bestanden.

Sivsanger i rørskoven ved Nybølle Å i 2018.

Figur 3: Bestandsudvikling for sivsanger i Porsemosen 1985-2018.

Kærsanger

Bestand i 2018: 3 ynglepar.

Arten er tilknyttet høj urtevegetation, bl.a. brændenælder og bynke m.m., primært i mosens randområder. Bestanden er vurderet ud fra antallet af syngende hanner. Dette kan som nævnt føre til en overvurdering af bestanden, idet ikke alle syngende hanner nødvendigvis er ynglefugle, men samme metodik må formodes at ligge til grund for alle tallene i perioden. I 2018 hørtes kun 3 syngende fugle, hvilket er få sammenlignet med tidligere år.

Rørsanger

Bestand i 2018: 10-15 ynglepar.

Arten er en af mosens karaktérfugle. Bestanden er tæt og vanskelig at optælle og er bedømt ud fra antallet af syngende hanner. Som nævnt er ikke alle syngende hanner nødvendigvis ynglefugle, men samme metodik må formodes at ligge til grund for alle tallene i perioden.

Pungmejsen

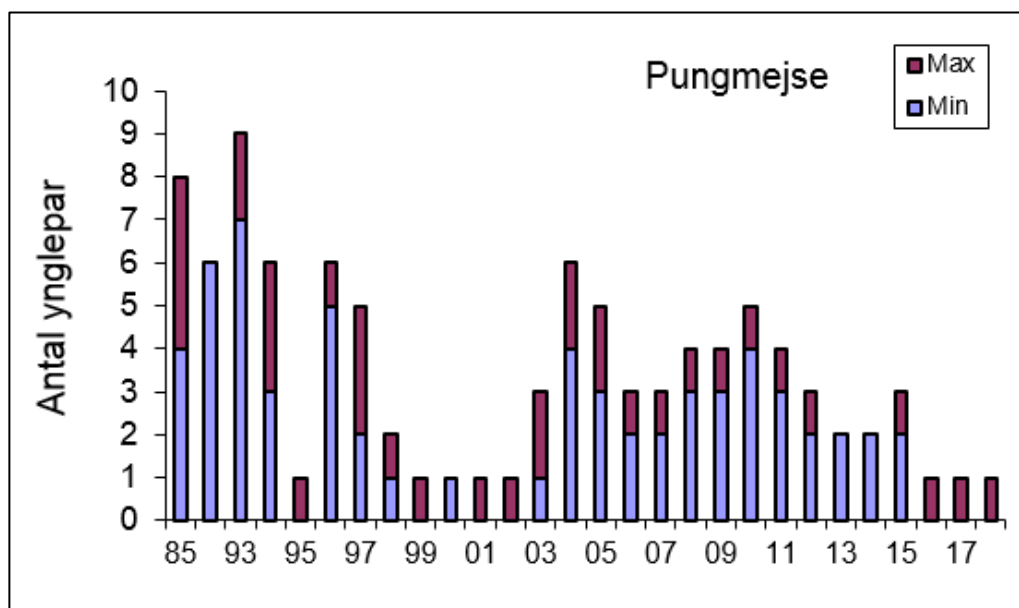
Bestand 2018: 0-1 "ynnglepar".

Pungmejsen har formentligt ynglet fast i Porsemosen siden 1964, hvor arten indvandrede til Danmark. Den har været registreret årligt siden 1981 og skulle også have ynglet i 1966-1968 og 1970 (Jensen & Petersen 1976). På grund af artens udviklede ynglebiologi opgøres antallet af "par" ved at eftersøge ynglereder, dvs. reder, der er påført indgangsrør. I 2018 fandtes ingen sådanne reder, og arten har derfor ikke med sikkerhed ynglet i 2018.

Der foreligger i 2018 blot enkelte observationer af 1-2 kaldende fugle ved Nybølle Å, og yngel kan derfor ikke udelukkes, selvom reder ikke blev fundet. Bestanden vurderes derfor til 0-1 "par".

De foreløbige resultater fra Dansk Ornitologisk Forenings Atlasprojekt 2014-2017 viser, at pungmejsen er tæt på at forsvinde som ynglefugl herhjemme. I hele Atlasperioden er kun registreret sikre ynglefund i 9 kvadrater (5 x 5 km), inklusiv kvadratet med Porsemosen.

Porsemosen har tidligere været den sandsynligvis vigtigste lokalitet herhjemme for arten, og de kommende års overvågning må vise, om den nu også her forsvinder som ynglefugl (Figur 4).

Figur 4: Bestandsudvikling for pungmejse i Porsemosen 1985-2018.

Pungmejse ved nyligt påbegyndt rede i Porsemosen. Reder blev dog ikke fundet i 2018.

Rørspurv

Bestand 2018: 10-15 ynglepar.

Rørspurv er en af mosens karakterarter. Bestanden er ikke systematisk talt op, men bedømt ud fra antallet af syngende hanner vurderes den at tælle mindst 10-15 par.

4.8 Andre ynglefugle 2018

Foruden de allerede nævnte arter ynglede i 2018 en række andre fuglearter i og omkring Porsemosen, der ikke er optalt. De anførte tal er skøn.

Tilknyttet mosens opvækst af især birk, pil og el yngler følgende mere eller mindre udprægede **skov- og kratfugle**: ringdue, gøg (ca. 8 "par"), stor flagspætte (2-3 par), gærdesmutte, jernspurv (ca. 8-10 par), rødhals, rødstjert solsort, sjagger (min. 5 par), sangdrossel, gærdesanger, torsanger, havesanger, munk, gransanger, løvsanger, skovsanger, halemejse (ca. 3 par), sortmejse, blåmejse, musvit, sumpmejse, skovskade, husskade, skovspurv, bogfinke, grønirisk, stillits, tornirisk, kernebider og dompap.

I **det tilstødende agerland** yngler agerhøne, fasan, råge, sanglærke, landsvale, bysvale, allike, gråkrage, hvid vipstjert, stær og gulspurv. Siden 2014 har desuden ynglet et par ravne i området ved Kroppedal og andre steder i Vestskoven, og arten ses nu hyppigt i området omkring Porsemosen, således også i 2018.

I 2018 sås desuden meget regelmæssigt 1-2 rød glenter i Porsemosens nærmeste omgivelser, og det er muligt at arten yngler i området.

Porsemosen huser tætte bestande af mange småfugle. Øverst jernspurv, nederst løvsanger.

4.9 Bemærkelsesværdige observationer i 2018

Desuden blev i 2018 gjort en række observationer, hvoraf enkelte kan nævnes:

- Bramgås: 230 overflyvende den 15.maj.
- Rød glente: 1-2 overflyvende den 21. og 30. marts.
- Havørn: 1 overflyvende den 19. april.
- Blå kærhøg: 1 overflyvende den 16. april.
- Spurvehøg: 1 fouragerende den 2. maj.
- Tårnfalk: 1 rastende den 22. april og 21. maj.
- Dværgfalk: 1 overflyvende den 8. april.
- Plettet rørvagtel: 1 syngende den 2. maj.
- Engsnarre: 1 syngende den 29. maj.
- Trane: Op til 300 trækkende marts-april.
- Dobbeltbekkasin. 4 rastende den 16. april og 1 overflyvende den 27. april.
- Svaleklire: 4 rastende den 16. april.
- Isfugl: 1 rastende den 17. maj.
- Vindrossel: 1 rastende den 22. april.
- Misteldrossel: 1 rastende den 21. marts.

I juli 2018 var der i Porsemosen registreret i alt 182 forskellige arter af fugle.

Traner over Porsemosen i foråret 2018

4. KONKLUSIONER 2018

Porsemosen er en meget vigtig fuglelokalitet, der fortjener stor opmærksomhed, og der er næppe andre lokaliteter på den københavnske Vestegn, der huser en tilsvarende varieret fuglefauna.

Foruden den særdeles varierede småfuglefauna skal fremhæves ynglebestandene af rørdrum, rørhøg, sivsanger, et højt antal ynglende vandrikser, en meget tæt bestand af nattergal samt pungmejse, der muligvis stadig findes i området.

Porsemosen var den første lokalitet, hvor pungmejse for alvor etablerede sig herhjemme, da den indvandrede som ynglefugl i Danmark i 1964. Ynglesæsonen 2016 var første år siden 2002, hvor arten ikke yngede med sikkerhed i området, og heller ikke i 2018 kunne noteres sikre ynglepar. De kommende års overvågning må vise, om pungmejse vender tilbage til mosen eller nu er forsvundet, som det er set fra mange andre lokaliteter landet over.

Desuden skal nævnes, at rørdrum, rørhøg og rødrygget tornskade alle står opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. De to førstnævnte arter yngede hver med 1 par i 2017, og rødrygget tornskade yngede muligvis (0-1 par).

De væsentligste vandfugleforekomster findes syd for Nybølle Å. Her findes de fleste og de største vandarealer, og hele området er mindre "kultiveret" end mosens nordlige halvdel. Arter som vibe, nattergal, bynkefugl, rødrygget tornskade, sivsanger og græshoppesanger har derimod de vigtigste levesteder nord for åen.

- Eventuel fremtidig pleje bør, som skitseret i den nye fredningskendelse, baseres på en plejeplan, der beskriver overordnede ønsker, målsætninger og plejemetoder for hele mosen under ét. Allerede nu fælder nogle lodsejere træer og buske rundt omkring i mosen, mens andre planter træer og buske som led i vildtplejen.
- Særligt nord for Nybølle Å har større arealer med tiden fået karakter af haveanlæg med stier, broer, udsået græs og bygninger, hvilket påvirker livsbetingelserne for det fugleliv, der lå til grund for Porsemosfredningen.
- De græsningsarealer, der blev etableret i 2013 imødekommer i nogen grad behovet for græsning, og bl.a. ynglende viber og rastende grågåsbenyttede de nye græsningsarealer. Der bør på udvalgte arealer foretages en rydning af uønsket vegetation, efterfølgende etablering af græsning og evt. en hævning af vandstanden
- Ved eventuelle vegetationsrydninger bør det sikres, at der efterlades et passende antal redemuligheder for pungmejse, ligesom der bør efterlades partier med den naturskovslignende "sumpskov", som dele af pilekrattet særligt mod sydvest har udviklet sig til.
- Såfremt der ryddes pilekrat for at fremme den lysåbne natur, er det meget vigtigt, at der følges op med vedvarende pleje, da genopvækst med lav naturværdi ellers vil erstatte det pilekrat, der i dag er levested for mange arter af fugle, insekter m.m. (se foto nedenfor).

Porsemosens pilekrat har mange steder fået karakter af urørt skov, der fungerer som levested for mange arter af småfugle, insekter m.m. (øverst) Eventuel rydning for at fremme lysåben natur skal derfor altid følges op af vedvarende pleje, da værdifulde levesteder i mange tilfælde erstattes af opvækst med lav naturværdi, som det f.eks. ses på parceller, hvor den enkelte lods-ejer har forsøgt sig med at rydde pilekrat (nederst).

REFERENCER

Dofbasen.dk 2018: Dataudtræk fra dofbasen.dk per. 1. juli 2018.

Dybbro, T. & H. Boeg 1982: Fuglelokaliteter i Københavns Amt. – Dansk Ornitologisk Forening.

Ferdinand, L. K. Fog & K. Pilegård 1968. En naturhistorisk undersøgelse af søer og moser i Københavns vestegn. Meddelelser om danske naturlokaliteter, nr. 1. - Natur og Ungdom.

Ferdinand, L. 1971. Større danske fuglelokaliteter, 1. del. - Dansk Ornitologisk Forening.

Fugleognatur.dk 2018: Dataudtræk fra fugleognatur.dk per 1. juli 2018.

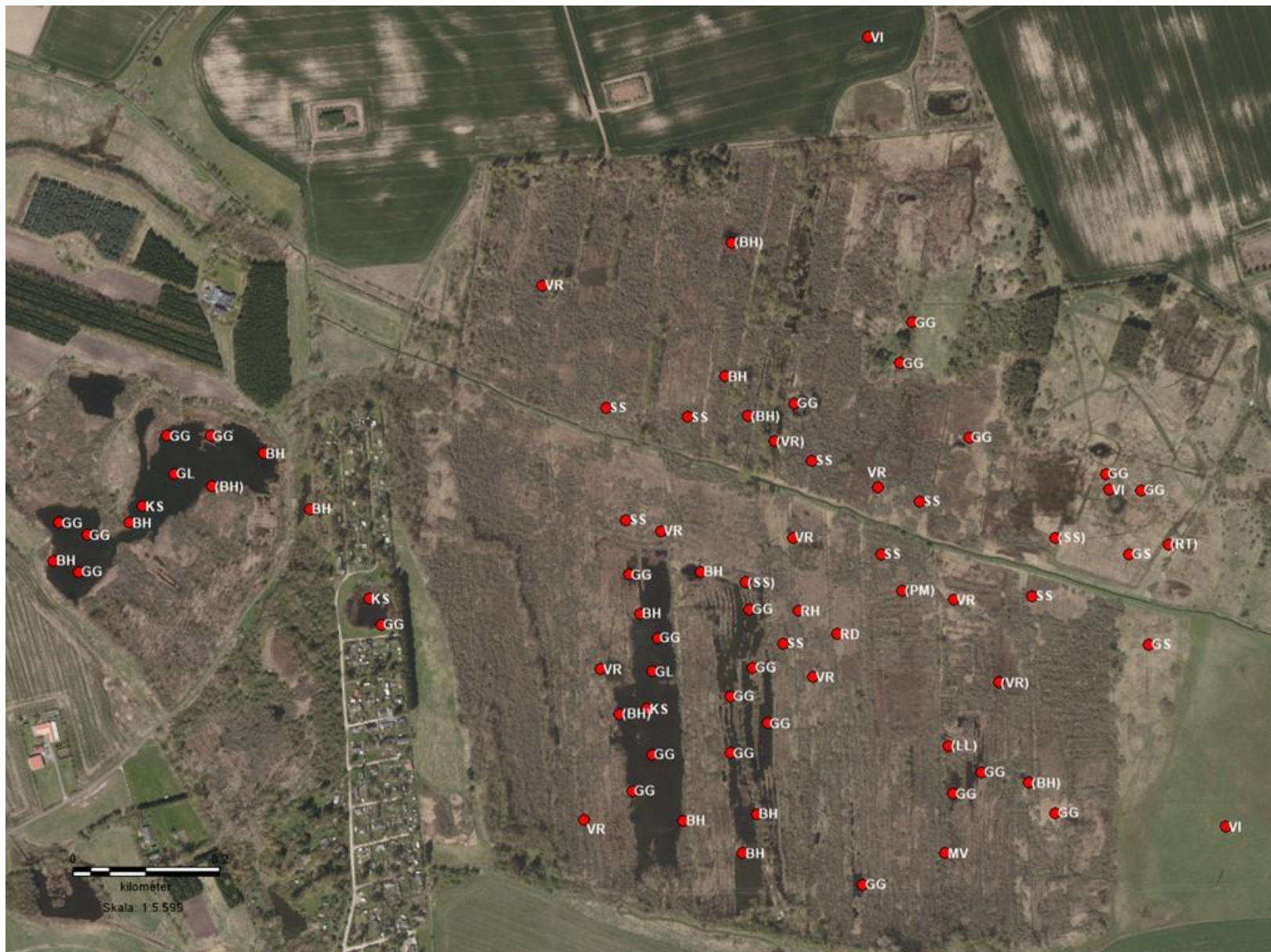
Haagensen, A. & J. Woolhead 1987. Ynglefugle i Porsemosen 1986. - Hovedstadsrådet.

Egedal og Høje-Taastrup og Egedal Kommuner 2007-2017: Ynglende fugle i Porsemosen. Årsrapporter fra Orbicon A/S til Egedal og Høje-Taastrup Kommuner.

Jensen, L.G. & B.S. Petersen 1976. Porsemosen - en sjællandsk fuglelokalitet. - Danske Fugle 4: 205-221.

Bilag 1: Observationer i Porsemosen 2018 til og med 2. juli (dofbasen.dk 2018), inkl. kommunale tællinger. Tallene er maks-tal, dvs. det højeste antal fugle set i perioden.

Nr.	Art	Maks-tal	Nr.	Art	Maks-tal
1	Lille lappedykker	1	51	Græshoppesanger	2
2	Gråstrubet lappedykker	3	52	Sivsanger	7
3	Skarv	1	53	Kærsanger	3
4	Rørdrum	2	54	Rørsanger	8
5	Fiskehejre	4	55	Gærdesanger	3
6	Knopsvane	6	56	Tornsanger	7
7	Grågås	50	57	Havesanger	5
8	Bramgås	230	58	Munk	9
9	Moskusand	1	59	Gransanger	14
10	Gråand	6	60	Løvsanger	23
11	Rød glente	2	61	Halemejse	2
12	Havørn	1	62	Sumpmejse	1
13	Rørhøg	4	63	Sortmejse	1
14	Blå kærhøg	1	64	Blåmejse	6
15	Spurvehøg	1	65	Musvit	7
16	Musvåge	10	66	Pungmejse	2
17	Tårnfalk	1	67	Skovskade	4
18	Dværgfalk	1	68	Husskade	2
19	Fasan	3	69	Allike	18
20	Vandrikse	10	70	Råge	11
21	Plettet rørvagtel	1	71	Gråkrage	34
22	Engsnarre	1	72	Ravn	2
23	Blishøne	2	73	Stær	15
24	Trane	300	74	Skovspurv	1
25	Vibe	5	75	Bogfinke	3
26	Dobbeltbekkasin	4	76	Grønirisk	1
27	Svaleklire	4	77	Stillits	3
28	Hættemåge	1	78	Tornirisk	3
29	Stormmåge	20	79	Dompap	3
30	Sølvmåge	5	80	Gulspurv	10
31	Svartbag	1	81	Rørspurv	10
32	Ringdue	20			
33	Gøg	4			
34	Mursejler	11			
35	Isfugl	1			
36	Stor flagspætte	1			
37	Sanglærke	5			
38	Landsvale	7			
39	Bysvale	2			
40	Hvid vipstjert	4			
41	Gærdesmutte	8			
42	Jernspurv	8			
43	Rødhals	2			
44	Nattergal	12			
45	Rødstjert	3			
46	Solsort	6			
47	Sjagger	40			
48	Sangdrossel	3			
49	Vindrossel	1			
50	Misteldrossel	1			

Bilag 2: Ynglefugle i Porsemosen 2018

- LL: Lille lappedykker (0-1 par)
GL: Gråstrubet lappedykker (2 par);
RD: Rørdrum (1 par);
KS: Knopsvane (3 par);
GG: Grågås (25 par);
RH: Rørhøg (1 par);
MV: Musvåge (1 par);
VR: Vandrikse (8-10 par).
BH: Blishøne (10-15 par);
VI: Vibe: (3 par);
RT: Rødrygget tornskade (0-1 par);
GS: Græshoppesanger (2 par);
SS: Sivsanger: (7-9 par);
PM: Pungmejse (0-1par);

Parenteser på kortet = mulige ynglepar.

Bilag 3: Ynglende fugle i Porsemosen 1960-2006. Kilder: 1960-69: Ferdinand et al. (1968), 1970-74: Ferdinand (1971), 1978-80: Jensen & Petersen (1976), 1981-85: Dybbroe & Boeg (1982), 1986: Haagensen & Woolhead (1987), 1994: Projekt Fuglenes Danmark, 1993 og 1995-2006: Københavns Amt,

	60-69	70-74	78-80	81-85	1986	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Toppet lappedykker	0	0	1	+	0	2	1	1-2	0	0	0-1	1	1	2	1	1	1	1	1
Lille lappedykker	Min.3	0	1-2	0-2	6-13	6-7	2-3	2-4	0	0	1-2	0	1	2-3	1	2	0-1	0	1
Gråstrubet lappedykker	1-3	2-3	4-5	1-3	6-8	3-4	2-3	3-5	4-6	4-5	3-5	4	5-7	3-4	0-2	3-5	3-4	2-3	2-3
Knopsvane	5-6	1-2	2	+	1-2	2		1	1	1	1	0-1	0-1	1	1	1	1	1	1
Grågås	0-3	1-4	3-5	+	4-5	4-5	3-6	5-6	4-5	3-5	Min.1	1-5	min. 2	6-8	5-8	7-9	7-9	11-13	7-10
Gravand	1-2	0	0	+	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gråand	10-20	ca.5	11	+	ca.7	Ca.10	8-10	7-9	7-9	10-15	10-15	11-15	15-20	15-20	13-20	15-20	15-20	18-20	15-20
Atlingand	1-2	1-2	0-1	0	0	0-1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skeand	2-4	0	0-1	0	1	0		0	0	0	0-1	0	0	0	0	0	0	0	0
Taffeland	1-2	?	0-2	0-1	0	1-2		0	0	0	0-1	0-1	0-3	0-1	0-1	0-1	0-1	0	0
Troldand	0	0	2-3	+	0	1	1	1-2	0	0-1	0-2	0	0-3	0-3	0-2	0-1	0-1	0-1	0
Rørhøg	0-1	0		0-1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vandrikse	15-20	15	14	7-18	14-27	7-10	10	5-8	6-8	7-9	8-12	9-11	11-14	14-17	19-22	8-12	10-12	10-13	10-12
Plettet rørvagtel	0-1	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grønbenet rørhøne	min.10	10-15	7	18	7-25	7-8		11-14	8-10	5-6	12-15	8-10	10-12	8-10	14-17	10-13	8-10	6-8	8-10
Blishøne	min.10	20-25	20	+	25-30	15-17	10-14	8-11	10-15	10-15	10-15	11-15	15-20	21-24	20-24	16-20	15-20	18-20	16-21
Vibe	min.2	ca.20	2-5	+	5-6	0	1-2	1	1-2	2-3	2-3	2-3	2-3	0-1	1-2	2-3	2-3	1	1
Dobbeltbekkasin	4-6	15-20	8-10	+	min.1	0-1	1	1-2	0-1	1-2	1-2	2	2	0-1	1	0	1	1	0
Rødben	3-4	"ustadig"	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sortterne	Ca.10	0		0-1	0-1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Engpiber	+	?	5-8		0	2-3	1-2	?	1-2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Gul vipstjert	+	3			0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rødrygget tornskade															1	0	0	0-1	0
Nattergal	min.10	60-80	25	+	24-47	>20	25-35	Ca.40	>20	>20	>20	15-20	20-25	20-25	20-25	25-30	30-40	35-40	30-35
Bynkefugl		"ret alm."		1-2	2-3	0		1-2	0-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Græshoppesanger		?	4	1-4	3	3-4	2-3	5	1	3-4	3-5	5	1	2-3	3	5	2-3	2	2
Savisanger		0-2		0-3	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sivsanger	+	"m. alm."	37	1-7	2-3	2-3	1-2	3	0-1	Max 3	Max 2	5-8	7-9	7-10	9-10	3-4	6-8	6-7	8-11
Kærsanger		"alm."	3	5	10	4-5	2-5	Ca.5	10-15	5-10	10-15	ca.19	15-17	17-21	11-14	10-15	10-15	12-15	10-15
Rørsanger	+	"alm."	18	+	ca.200	20-30		Ca.30	>30	>30	>30	>30	>30	>30	>25	>25	>25	>25	30-40
Pungmejse	1	?		4-8	6	7-9	3-6	0-1	5-6	2-5	1-2	0-1	1	0-1	0-1	1-3	4-6	3-5	2-3
Skægmejse					0	0	0	0	0	0	0	0	0-1	0	0	0-1	0-1	0	0
Rørspurv	+	"m. alm."		+	40-60	>25	30	>25	>25	>25	>25	>25	>30	>30	>25	>25	>25	>25	>25